

זה הדריש

زوهدريش ZO HADEREKH

גיליון 31, 5 באוגוסט 2020

הורס ומתגזען

נתניהו כדרכו שלף את הקלף הגזעני כדי לעצור את מה שלא ניתן לעצירה: המאבק לישראל צודקת ושוויונית

שאיבד את עשתונותיו. הציבור נוטש אותו, הבידוד שלו גובר גם בממשלתו הימנית ("תחזיקו אותי – אוטוטו בחירות") וגם בציבור.

מה שנותר לו היא מומחיותו לזרוע הרס, שנאה וכאוס. לעומתו, המחאה החברתית והפוליטית הגוברת מסמלת ישראל אחרת של תקווה ושל שוויון. את מקום החלום בדבר "חזרה לישראל הישנה והטובה", שהיה נחלת דור המוחים הוותיקים, תפסו הפגנות תוססות של צעירות וצעירים נחושים, שאינם מפחדים "להתעסק" עם הכיבוש, הניצול והאפליה. ככל שחולפים השבועות, מצטרפים מגזרים נוספים לדרישה העקבית להסתלקותו של נתניהו. בהפגנה במוצ"ש (1.8) מחו רבים נגד האלימות המשטרתית שנטלה את חיייהם על סלומון טקה ושל איאד אל-חלאק. אחרים דרשו את סיום הכיבוש וכינון דמוקרטיה אמיתית. יש שקראו לצדק חברתי. מר נתניהו, זה סדר היום החדש של ישראל!

ידועה האמירה כי הפטריטיות היא מפלטו האחרון של הנבל. אבל אצל ראש הממשלה המואשם בפלילים בנימין נתניהו, דווקא הגזענות היא מפלטו הראשון.

נתניהו תקף השבוע את השתתפותו של ח"כ עודה (חד"ש) בהפגת ההמונים שנערכה (1.8) מול ביתו ברחוב בלפור: "זה איימן עודה, יו"ר הרשימה המשותפת שתומך במחבלים והשתתף בכנס של החמאס בחודש שעבר, משתתף בהפגנת השמאל בירושלים אתמול".

נתניהו ניצל את הציוץ גם כדי להמשיך במסע הצלב הפרטי נגד התקשורת: "התקשורת מתגייסת למען הפגנות השמאל ששוברות מדי יום שיאים חדשים של אלימות והסתה לרצח נגד ראש הממשלה".

ח"כ עודה מיהר להשיב לנתניהו בציוץ משלו: "יש מיליון מובטלים וכישלון מוחלט במניעת התפרצות של המגפה. כרגיל, הדבר היחיד שיש לנתניהו להציע זה שנאת ערבים. זה כבר לא עובד. הציבור לא קונה את זה. נתניהו הוא כישלון והיום האחרון שלו בבלפור יהיה היום הראשון של התיקון הארוך שנקדם למען שלום, שוויון וצדק חברתי". על כך הוסיפה ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש) - הרשימה המשותפת): "נתניהו משקשק מהמחאה, אז הוא בורח לאזור הנוחות שלו – הסתה גזענית כלפי הנציגים של הציבור הערבי, שהיא הסתה כלפי הציבור הערבי עצמו. נתניהו, הפעם זה לא יעבוד, הטריקים שלך שקופים וכבר לא משכנעים את מי שדורשים עבודה, לחם וצדק. הפעם כולם רואים שהמלך עירום".

לדברי ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת): "זה בנימין נתניהו, ראש ממשלת ישראל, שתומך באלימות נגד מפגינים ומסית סדרתי לפגיעה פיסית בהם. השרים שלו מתגייסים למען שמירה על כסאו תוך שהוא שובר שיאים חדשים של שחיתות והפצת שנאה גזענית. האיש הזה חייב לעוף מכס המלכות המדומיינת שלו לכיסא הנאשמים במחוז".

התקפותיו של רה"מ נגד ח"כ עודה, המרבה להשתתף יחד עם ח"כ כסיף בהפגנות במוצ"ש בירושלים, מעידות

ז"ר ההסתדרות סבור שהמובטלים הם טפילים

"מרבית העובדים מאלו שנמצאים בחל"תים הם ברמות השכר הנמוך, כך שלחזור לעבודה זה מחזיר אותם לאותה רמת שכר או קצת יותר, ואני רואה כרגע תופעה שמדירה שינה מעיניי, אנשים לא רוצים לחזור לעבוד, הם פשוט נשארים בחל"ת. גם כשמעסיק מזמין עובדים לעבודה, הם אומרים לו עזוב אותי. אני עכשיו בחל"ת. יש להם הבטחה עד יוני 21, זה דבר שלא מעודד חזרה לעבודה. זה דבר שאנו צריכים לבדוק אותו ולטפל בו".

(ארנון בר-דוד בריאיון ברדיו 103 פא.אם, 23.7)

ז"ר ההסתדרות סבור שתפקידו הוא ליצור שקט

"התפקיד שלי לא לעלות על בריקות ולא ליצור מהומות. התפקיד שלי הוא ליצור שקט ואיזון"

(ארנון בר-דוד בריאיון ששודר בערוץ 13, 26.7)

עוד תחמושת לביבי: בג"ץ הוא מבצר הקומוניזם

"במבט ראשון, המשטר הממוני בתחום המשפחה, שמייצר בג"ץ, משקף אידיאה זוגית ומשפחתית. שני בני הזוג פועלים ביחד, בלב אחד, לשגשוגה של המשפחה, הנכסים שלהם זולגים פנימה לרשות המשפחה. במקום הקניין האישי, נוצרת כלכלה שיתופית. אבל חדי העין בוודאי כבר הבחינו במקור האידיאולוגי של התפיסה. הטקסטים שעומדים בבסיס הכלכלה המשפחתית של בג"ץ שואבים ממקורות מחשבתיים של תפיסת הכלכלה הקומוניסטית. אובדן הקניין הפרטי, אובדן הזהות האינדיבידואלית, הלאמת הרכוש. קומוניזם מובהק בליבו של המוסד, שתופס עצמו כליבת הדמוקרטיה".

(הרב יאיר קרטמן, ערוץ 7, 22.7)

מרצ הציונית-אנרכיסטית

"הזוי ללכת עכשיו לבחירות, אבל אם נצטרך, נלך אליהן. נתארגן בגוש דמוקרטי יהודי-ערבי שלא מפחד שיקראו לו שמאלני או אנרכיסט".

(ח"כ תמר זנדברג ממרצ באיגרת מקוונת לחברי מפלגתה, 25.7)

עם משפחה שכזו, עדיף להיות יתום

"קבוצת 'לה פמיליה' תועדה שרה שיר הלל לרוצח רבין יגאל עמיר, סמוך למעון ראש הממשלה. המפגינים תועדו שרים: 'ולפתע פתאום כתם דם באדום לא רוצים הסכם שלום לאה רבין זונה איזה הלים קיבלה נפטרה והלכה יגאל עמיר תודה רבה יושב בתא בלי חרטה'. גם אבנר נתניהו תועד יוצא לעבר המפגינים ומנופף אליהם לשלום, אך יש מחלוקת האם זה היה בזמן השירה של 'לה פמיליה' או הרבה לפני".

(אתר "אייס", 24.7)

קיצור תולדות הזמן עפ"י מירי רגב

"הייתה היערכות יתר בגל הראשון של הקורונה. סגרנו הכל ופתחנו לאט-לאט, אבל מהר מדי".

(שרת התחבורה מירי רגב, "ידיעות אחרונות", 24.7)

מירי רגב ללא הפסקה

"שרת התחבורה מירי רגב הפיצה בערב שישי האחרון בעמוד הפייסבוק שלה סרטון שצולם על ידי תנועת 'אם תרצו', ובו מופיע בחור צעיר עם תפילין, שוכב על הרצפה ומניף אצבע משולשת למצלמה. לסרטון צורף כיתוב: 'מפגן שנאת חיים נמשך בערבו של תשעה באב. מבזי מנורת המדינה מבזים כעת את התפילין. יש לחקור ולמצות את הדין לייקם #בושה_וחרפה'. והוא גרר כמעט 300 שיתופים, ואלפי לייקים ותגובות. אלא שבניגוד לכתוב בפוסט, התברר במהרה כי המצולם הוא בחור מאזור יהודה ושומרון, מתנחל פגוע נפש, ולא אנרכיסט שמאלני שמבזה את ממלי המדינה והיהדות".

(ידיעות אחרונות, 26.7)

דברים בשם אומרם

נתניהו מציב רמזור אדום לשוויון

"השרה מירב כהן מחתה על כך שאין ייצוג נשי בקבינט הקורונה החדש. 'אין נשים בקבינט, לאו דווקא אני. למה אין נשים בקבינט?', היא תהתה. נתניהו השיב: 'גם אני שואל לפעמים באמצע הלילה למה הרמזור אדום. יש הרבה דברים שאין בהם היגיון'".

(איתמר אייכנר, "ידיעות אחרונות", 27.7)

מכתבים למערכת

שר המים וההתנחלויות

חמור בעיני הוא הניסיון הנואל של השר זאב אלקין לחבר את אוניברסיטת האפרטהייד אריאל לאקדמיה הישראלית. אין חמור מזה.

אוניברסיטת אריאל – היושבת מחוץ למדינת ישראל, בהתנחלות שמנוגדת לחוק הבינלאומי אשר הוקמה בצו של מפקד צבאי מקומי – היא אוניברסיטה שמייצגת את אחד הפשעים החמורים ביותר במשפט העמים, פשע האפרטהייד. חובתה של האקדמיה בישראל לעמוד איתנה ולהגיב בעוצמה רבה נגד הניסיון להפוך אותה שותפה למתן לגיטימציה לפשע. אוי לאקדמיה שאיננה נאבקת נגד פשע האפרטהייד. מאבק כזה ראוי שיתנהל בכל הכלים הלא-אלימים האפשריים – גם בישראל וגם מחוץ לישראל.

אין זה מקרה ששרי החינוך בחמש השנים האחרונות השתייכו כולם למגזר אחד – הדתי-לאומני, וכך מונו רק חברים דתיים-לאומנים בות"ת (הוועדה לתקצוב ולתכנון של ההשכלה הגבוהה). כבר עתה, ארבעה מתוך שישה חברי ות"ת הם דתיים-לאומנים. זו פרופורציה שאין בינה ובין ייצוג הציבור והאקדמיה בישראל דבר וחצי דבר. שני נציגי הציבור – שמעון יצחקי ושמואל סלבין – הם דתיים לאומנים על פי רקעם, פעילותם ודבריהם.

ההיפוך הזה של ות"ת, המונה בסך הכל שבעה חברים, למצב של שליטה מוחלטת של הדת הלאומנית – מוכיח את כוונותיהם של שרי החינוך נפתלי בנט ורפי פרץ, ועתה שר המים וההשכלה הגבוהה אלקין – החברים במפלגות שונות, אבל שותפים כולם בטיפוח הכיבוש.

התנהלות זו היא קריאה למאבק שחייב להתנהל. אני חוזר וקורא לחברים בות"ת שאינם משתייכים למגזר זה להתפטר, ולהצטרף למאבק שהוא חיוני לקיומה ולשגשוגה של האקדמיה בישראל.

פרופ' עמירם גולדבלום, ירושלים

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דגלים אדומים בבלפור

העמים אלטרנטיבה למצב הקיים ותקווה לעתיד של שלום בלי כיבוש ודיכוי.

פעילי חד"ש בהפגנה מול בית רה"מ, 25.7 (צילום: שרונה וייס)

אנחנו דוחים את התפיסה לפיה המחאה נאבקה למען כלכלה שטובה ליהודים, אבל תמשיך לגרום סבל מתמשך לכל השאר. נמשיך לפעול כדי שהמחאה תהיה למען שוויון וחיים בכבוד לכולם. לכן נמשיך להפגין ולבטא את המסרים הפוליטיים שלנו בלי פחד. נפגש בהפגנות הבאות, ונשמח לראות גם אתכם עם מניפי הדגל האדום.

אורן פלד ונבו הס

מדווחים מהמחאות

רבים מפעילי חד"ש, מק"י והנוער הקומוניסטי לוקחים חלק במחאות ברחבי הארץ, בייחוד בסופי השבוע, ומדווחים תדיר ו"בזמן אמת" ברשתות החברתיות על הנעשה בהן. כך, שותפו הפעילים בצילומים של מחאת הדגלים השחורים שנערכה בשבת האחרונה (1.8) בגשר ליד כרמיאל שהפכה בפועל "מחאת הדגלים האדומים". השינוי אירע בעקבות הצטרפותם של עשרות פעילי חד"ש ומק"י על דגליהם, חרף העובדה שחלקם ציינו את חג הקורבן – עיד אל-אדחא.

גם יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה, דיווח מההפגנות ההמוניות מול מעון ראש הממשלה: "לקחתי הפסקה של שעה מחגיגות חג הקורבן כדי להפגין בבלפור. להעניף את נתניהו ואת הדרך הגזענית והמושחתת שהוא מייצג - זה הצעד הראשון בתיקון העמוק שנדרש פה".

עמיתו לסיעה, ח"כ עופר כסיף, פרסם סרטון שצולם תוך כדי צעידת אלפי מפגינים ברחובות מרכז ירושלים, בו אמר: "לא הקורונה הפכה מאות אלפים לעניים ומובטלים בין לילה אלא מדיניותו הכושלת של נתניהו. נמשיך לצור על בלפור כל עוד העברייני מתבצר שם, ולא נפחד למרות שהמושחת מנסה לשסות בנו מיליציות פשיסטיות תאבות רצח".

ינאל ג'בארין, פעיל חד"ש באוני' העברית, קרא בהפגנה ליוצאי אתיופיה, לאזרחים הערבים ולחרדים "להצטרף למחאה הכל כך מוסרית וצודקת שלנו נגד השחיתות ונגד הממשלה - מחאת העם למען שלום, שוויון וצדק חברתי".

השבועות האחרונים היו אינטנסיביים עבור סניף חד"ש בירושלים. הפגנות גדולות, יום אחרי יום, בהיקף שלא היה כמותו מאז 2011. במחאה ההמונית הזו, האתגר שלנו, של מק"י וחד"ש, הוא פוליטיזציה של ההפגנות וחיבור קהל המפגינים למסרים שבשמם אנחנו נאבקים כל השנה: נגד גזענות, נגד אלימות משטרתית בירושלים המזרחית ומדיניות הריסות הבתים, ונגד הניצול הקפיטליסטי.

כשאנחנו צועקים בהפגנה "צדק לאימד", ומאות אנשים מצטרפים אלינו – זה מרגש. אבל ישנם גם כאלה ששואלים אותנו, במה קשורה המחאה נגד נתניהו לאימד אלחלאק. התפקיד שלנו הוא להצביע על הקשר, גם כאשר לא לכולם זה נוח. האלימות המשטרתית שהופעלה כלפי ההפגנות בבלפור, למשל בפירוק המאהל ובפיזור המפגינים באמצעות פרשים ומכת"זיות, אינה דבר חדש שהופיע יש מאין. זו אלימות שצמחה מהדיכוי של ירושלים המזרחית בה מיישמת המשטרה כיבוש צבאי. אנחנו כבר מכירים אלימות זו מעיסאווייה, מהפגנות של הציבור החרדי ומהפינוי של כפרים בדואיים. אבל פה, במרכז ירושלים, אנשים לא רגילים לאלימות כזאת. לכן יש קשר, וחשוב להצביע עליו.

בשבועיים האחרונים התחזקה המחאה. בשבוע שעבר צעדנו לכנסת, למרות שהמשטרה ניסתה למנוע זאת. בדרך עברנו ליד הבית של ראש העיר משה ליאון וצעקנו שיפטר את סגנו אריה קינג, שהכה מפגינים והסית לאלימות נגדם. שאבנו עידוד מהצטרפות הח"כים שלנו, איימן עודה ועופר כסיף, להפגנה הגדולה שנערכה ב-1 באוגוסט.

מול המחאה הצוברת תאוצה, משרדת המשטרה הרתעה ואלימות לא רק בעת פיזור הפגנה. ישנו ניסיון ברור ובוטה מצד השוטרים ליצור חיכוך. אחד הפעילים, שהחזיק שלט עליו נכתב "צדק לאימד", נעצר. לא ברור באיזו עילה, אך נראה שהקצינים הבכירים בשטח פשוט לא אהבו את תוכן השלט של. כמובן שהמעצר הלהיט את האווירה. מאחת הפעילות הוחרם מאגפון שלנו, למרות שהיא לא השתמשה בו בעת ההחרמה. השוטרים נכנסו בלי התראה לתוך קבוצת המתופפים ועצרו פעיל עם תוף, למרות שהשעה הייתה לפני 23:00. מפעיל המכת"זית כיוון לראשיהם של המפגינים, למרות שהזרם החזק מסוכן מאד ועלול לעקור עיניים. בנוסף לאלימות השוטרים ישנם איומים באלימות נגד מפגינים גם מצד אנשי ימין קיצוני כמו לה-פמיליה. עברונו, הברוטליות היא סיבה נוספת למה חשוב לצאת להפגין.

להציע דרך אחרת

חשוב להדגיש שאנחנו מפגינים לא משום שיש לנו בעיה פרסונלית עם נתניהו. אם נתניהו יוחלף במישהו שימשיך לפעול באותם דפוסים של גזענות, אפליה, כיבוש והסתה – לא עשינו דבר. צריך להחליף את הדרך שנתניהו מסמל, ולכן מוכרחה המחאה להיות פוליטית. יתר על כן, אנשים מתרחקים ממחאה כשהיא הופכת לא-פוליטית. לעשות פוליטיקה זה גם להציע אלטרנטיבה ותקווה. אנחנו לא מסתפקים בלומר שהכל רע, אלא מציעים דרך אחרת. דוגמא לכך היא הנפת דגל פלסטין בהפגנה. הדגל הפלסטיני מייצג מיעוט מדוכא בקרב אזרחי המדינה ואת הנתינים שתחת כיבוש בגדה המערבית או תחת מצור בעזה. לכן הנפת דגל פלסטין מייצגת עבור שני

וקיצרו את הדיון בחדות: במקום 600 שעות, לכנס האופוזיציה לוח זמנים מצומצם. חברי הוועדה, שבה יש רוב ברור לקואליציה הימנית, הפעילו את הסעיף המיוחד הוגבל הדיון לשלוש שעות, והאופוזיציה הורשתה להעמיד להצבעה לא יותר ממאה מבין ההסתייגויות שהגישה.

תקציב חברתי במקום גזרות

"לא צריכים קיצוצים – לא בתקציב חד שנתי ולא בתקציב דו שנתי. בזמן משבר כזה – כל קיצוץ הוא אסון. מה שנדרש הוא הרחבה תקציבית והשקעה חברתית", כך אמרה השבוע (3.8) ח"כ עאידה תומא-סלימאן (חד"ש – הרשימה המשותפת) בתגובה לדברי ראש הממשלה בנימין נתניהו. באותו יום אמר נתניהו אמר בישיבת סיעת הליכוד כי "יש צורך בתקציב מידי ולא דו שנתי כדי לייצב את המשק". "צריך להעביר תקציב מידי כדי שנוכל להזרים עוד כסף לאזרחים ונוכל לתת ודאות ויציבות למשק הישראלי. זה דבר חיוני. לעשות היום תקציב דו שנתי במקום תקציב מידי, המשמעות היא קיצוצים מאוד משמעותיים. זה גזירות כלכליות. זה בדיוק הפוך ממה שצריך לעשות. זה לא הזמן לקיצוצים, זה הזמן להמשיך להזרים כסף לאזרחים", הדגישה לדברי ח"כ תומא-סלימאן, "נתניהו אומר את האמת בין השורות: הסיבה שהוא מתעקש על תקציב חד שנתי היא שממשלת הימין מתכננת קיצוצים וגזרות. שר האוצר ישראל כ"ץ ונתניהו מפחדים מהציבור. הם מתכננים להעביר תקציב מרחיב עכשיו, ואחרי שיחלקו כסף וירצו חלק מהציבור, ללכת לבחירות. רק אז הם ינחיתו על הציבור את המכה האנושה".

תקיפה להט"בופובית בנמל יפו

בית המשפט לנוער בבת ים האריך השבוע (4.8) את מעצרו של הנער בן ה-16, תושב לוד, החשוד בתקיפה החמורה שאירעה בשבת בנמל יפו על רקע להט"בופובי. ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) גינה את התקיפה ואמר: "זהו אירוע מחריד שאסור לעבור עליו בשתיקה ואני מצפה שהתוקפים יטופלו כמבצעי פשע שנאה לכל דבר", והוסיף: "רק השבוע ציינו 11 שנים לפיגוע בברנוער וחמש שנים לרצח שירה בנקי, וההסתה נגד להט"בים לא רק נמשכת אלא גוברת. שנאה הומופובית היא מכוערת ומסוכנת כמו כל גזענות אחרת".

גם ארגון הנוער הגאה "איגיי", הגיב לאירוע התקיפה בנמל יפו, שתיעודו הופץ ברשתות החברתיות. "המכות הקשות שנראות בסרטון הן הסיט של כל נער להט"ב בישראל. אנחנו מברכים את המשטרה על טיפול מהיר ומעצר של הפושעים. צריך להיות ברור – האלימות כלפי להט"ב ממשיכה להשתולל ואנחנו חייבים להילחם בה בכל הכוח ובכל חלקי החברה הישראלית", נמסר מהארגון. האגודה למען הלהט"ב פרסמה גינני נוסף ומסרה: "האגודה מלווה את קורבנות התקיפה ומספקת להם סיוע, כדי לשמור על ביטחונם ושלומם האישי ובהתאם לרגישות המקרה. התקיפה הזו צריכה להדליק נורה אדומה לכולנו, אם לא ייעשו צעדים קונקרטיים לשיפור מעמד הלהט"ב בחברה הערבית זה עלול להיגמר הרבה יותר גרוע", נכתב.

הממשלה רומסת דיונים בכנסת

דו"ח חדש של מכון המחקר והמידע של הכנסת מגלה כי הכנסת הנוכחית, שמכהנת חודשים ספורים בלבד, השתמשה בסעיף 98 השנוי במחלוקת יותר מכל כנסת שקדמה לה. למעשה, כ-40% מהפעמים בהן נעשה שימוש בסעיף כדי לקצר דיונים מרתוניים שלא במסגרת דיוני התקציב, אירעו בכנסת הנוכחית.

מהבדיקה שערך מכון המחקר מתברר, כי מאז נקבע הסעיף בתקנון ב-1967, אישרה ועדת הכנסת (או הוועדה המסדרת) את השימוש בסעיף ב-16 מקרים. שישה מהם התרחשו מאז חודש מאי (בתקופת ממשלת המעבר וקואליציית הימין של נתניהו-גנץ): הדיונים הוגבלו בשתי הצבעות על חוק ממשלת החילופין, על החוק הנורבגי, על המענק למעסיקים במשבר הקורונה, על הבטיחות במפעלי ביטחון ובחוק המקנה לממשלה סמכויות חירום במאבק בקורונה, שאושר בשבוע שעבר.

לדברי ח"כ עופר כסיף (חד"ש – הרשימה המשותפת) שהזמין את הדו"ח יחד עם ח"כ מאיר כהן (יש עתיד), "השימוש האגרסיבי התכוף של הקואליציה בסעיף 98 מוכיח את יחסה לכנסת – מוסד שהדיונים בו אינם חשובים בעיניה ושאת החלטותיו מנחית מראש ראש הממשלה. כל חוק שעבר באמצעות סעיף 98 צריך להיות מבוטל לאלתר, שכן נחקק במחטף ובאופן בלתי דמוקרטי בעליל". לדברי כסיף, "ממשלת קורונה פועלת מיומה הראשון לכונן משטר חדש. משטר בו הכנסת היא גוף צופה אך לא מפקח. גוף שאינו מחוקק אלא מאשרר בדיעבד".

הדיון שהתקיים בשבוע שעבר על אישור החוק המקנה לממשלה סמכויות חירום במאבק בקורונה, אמור היה להתיש את הממשלה: ח"כים, בעיקר מהאופוזיציה, הניחו 480 הסתייגויות לנוסח החוק. לכל מסייג ניתנו חמש דקות כדי לנאום ולשכנע את עמיתיו לתמוך בהסתייגות בהצבעה. חישוב פשוט העלה שהדיון במליאה עשוי היה להימתח על פני כ-600 שעות רצופות. ראשי הקואליציה המבוהלים מיהרו את ועדת הכנסת, כדי שזו תנצל את סמכותה ותכפה על בתקנון המאפשר לוועדה להגביל את משך הדיון במליאה סעיף (98).

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

הממשלה רוצה לפגוע בשכרן

על משבר הקורונה, מחירו הכבד של הכיבוש והתקציב

משבר הקורונה יצריך גידול בהוצאות הממשלה, כדי לסייע לכל הנפגעות והנפגעים: תאגידים, עסקים קטנים ובינוניים ושכירים שאיבדו את פרנסתם. מי ישלם את המחיר? בין השאר, מי ששילם את מחיר האינתיפאדה השנייה. ההלם של האינתיפאדה ושל מדיניות הצמצום התקציבי שאומצה אז עומדים מאחורי אחת התפניות השליליות ביותר בתולדות המדיניות החברתית בישראל. מדובר בקיצוצים המאסיביים שנערכו בשנים 2002-2003 בקצבאות הביטוח הלאומי, ובראשן - גמלת הבטחת הכנסה, קצבת ילדים ודמי אבטלה. קיצוצים אלה הגדילו את היקף העוני והחלישו את מנגנוני התמיכה במובטלים, בעובדות ובעובדים בעלי הכנסה נמוכה ובמשפחות מרובות ילדים. מאז האינתיפאדה השנייה איבדה רשת הביטחון הסוציאלי מיכולתה לצמצם את תחולת העוני. נפגעי הצנע התקציבי הם גם ראשוני נפגעי הקורונה.

משבר הקורונה מספק הוכחה נוספת להצטלבות שניים מן הכוחות העיקריים המעצבים את מדיניותה של ממשלת ישראל: השכבה העשירה בישראל, שאותה התרגלנו לכנות "המאון העליון", ומאון עליון נוסף, הלא הם "המתנחלים האידאולוגיים". מאון עליון כלכלי לצד מאון עליון פוליטי. המאון העליון הכלכלי הוא שכבה של כ-90 אלף נפש (1% מהאוכלוסייה) שעושרה גדל בדור האחרון הרבה יותר מזה של שאר ישראלים. שכבה זו התהוותה בדור האחרון, עם צמיחתן של קבוצות עסקיות משפחתיות גדולות, בין השאר בעקבות גל הפרטות של שנות ה-1980 וה-1990; האמריקניזציה של שכר הבכירים בתאגידים הגדולים; וריבוי האקזיטים, בעיקר בענפי ההיי-טק. משבר הקורונה פגע בהכנסותיהם של חלק מן התאגידים הגדולים אך בינתיים אינו פוגע בעושרם הפרטי של בעליהם ומנכ"ליהם. תאגידים אלה ייהנו גם מסיוע ממשלתי נדיב.

"המאון העליון הפוליטי" מורכב ממתנחלים "אידאולוגיים", ומונה, על פי נתונים המקובלים, כ-60 אלף עד 80 אלף נפשות - מספר דומה למדי לזה של המאון העליון הכלכלי. אך למרות מספרם המצומצם יחסית, הנהגתם הפוליטית של מתנחלים אלה משמשת כקבוצה רבת עוצמה בפוליטיקה הישראלית. ביכולתה של קבוצה זו להטיל וטו פוליטי על מהלכי מדיניות רבים, לרבות מהלכים מדיניים לסיום הסכסוך הישראלי-פלסטיני.

מי שחפץ להבין, מדוע ישראל מתאפיינת בשיעור אי-שוויון ועוני מן הגבוהים במערב, צריך להביא בחשבון את פעילותם והשפעתם הברורה-זמנית של שני המאונים העליונים, הכלכלי והמדיני. האחד עומד מאחורי מדיניות המסים הנמוכים וסביר כי יתנגד לכל העלאה שלהם, הנדרשת על מנת להתמודד עם הגירעון התקציבי הגדול הצפוי ללוות אותנו בשנים הקרובות; השני יפעיל לחצים כדי לקדם מדיניות של סיפוח וכדי למנוע כל הסדר מדיני המקובל על שני הצדדים - ובכך יבטיח את הימשכות הכיבוש ואת הצורך להתמודד עם אי-היציבות הכלכלית באמצעות מדיניות של צנע תקציבי.

שלמה סבירסקי ואתי קונור-אטיאס

לממשלת הימין יש בעיה. ליתר דיוק, יש לה המון בעיות. אחת מהן היא איך להטיל את העול של שיקום המשק הקפיטליסטי בעקבות משבר הקורונה על כתפי העובדים, הגמלאים והמובטלים. לכאורה, נוקטת הממשלה במה שהכלכלנים מגדירים "מדיניות מרחיבה", קרי: הוצאת תקציבים מוגברת כדי לתת מענה מהיר למצוקות המשק והחברה. למשל, המענק שכל אזרח ותושב במדינת ישראל הודות ל"נדיבותו האישית" של הוד מעלתו ראש הממשלה. אך בגלל הדרכים העקלקלות בהן הוא אמור להתבצע, כלל לא ברור שכולם אכן יקבלו אותו.

אילו חתרה מדיניות נתניהו להיטיב עם האזרחים, הייתה נוקטת צעד פשוט יותר: להעביר את התמיכה החד-פעמית באמצעות הביטוח הלאומי למי שאכן זקוק לה. אבל פירוש הצעד הוא חיזוק מנגנוני הרווחה, ולזה נתניהו ממש לא התכוון: הוא עמל מזה עשרות שנים להחלישם ואף להיעלמותם של מנגנונים אלה. המענק שיזם נתניהו מיועד לאושש את הצריכה במשק הקפיטליסטי, ובמקביל - לנסות לעצור את המחאה הגוברת נגד ממשלתו. אם לשפוט על פי ההפגנות המתעצמות מדי סוף שבוע, מטרה זו טרם הושגה. בינתיים, כמה מההישגים שהושגו במאבקי עובדים בשבועות האחרונים (העובדות הסוציאליות, האחיות) רשומים על הקרח, כי מימושם תלוי בתקציב המדינה. אך גורלו של התקציב, שהוא גורלה של הממשלה כולה, טרם הוכרע.

אבל העובדה שאין תקציב מאושר אינה מונעת מכלכלני משרד האוצר, בגיבוי של שר האוצר ישראל כ"ץ, להמשיך לחפש דרכים לגרום לציבור לשלם את מחיר המשבר. עבור האוצר לדורותיו (ר' מאמר נוסף בעמוד זה), העם העובד הוא תמיד זה שחייב לשאת בנטל. הדבר נכון בייחוד בתקופות משבר, כמו בתחילת שנות ה-80, או במהלך האינתיפאדה השנייה בתחילת שנות ה-2000.

היה זה דווקא נתניהו (לאחר שנבחר לראשונה לראשות הממשלה ב-1996), שביטל את "המס המקביל", אשר חייב את המעביד להפריש לבריאות שקל לכל שקל של העובד. בימים שהיה בתוקף, מימן המס המקביל כחמישית מההוצאה הלאומית לבריאות. ב-1995 מימנו המיסים הייעודיים ששילמו העובדים והמעבידים כ-42% מההוצאה לבריאות. כיום, רק 24% מההוצאה זו מגיעים מדמי ביטוח הבריאות שמשלמים העובדים (הגימלאים פטורים). את ביטול "המס המקביל" תירץ נתניהו ב"מתן תמריצים להעסקת עובדים בעת משבר". עשור לפני כן, בשנת 1986, במסגרת התוכנית לעצירת האינפלציה והניסיון להפחית את עלות העבודה (למעביד) "ולהגביר את התעסוקה" (כמובן!) החל הסדר השיפו, שעיקרו - הפחתת תשלומי המעסיקים לביטוח הלאומי, ופיצוי באמצעות הגדלת השתתפות המדינה בתקציבו. התוצאה: אוכדן הכנסה של הביטוח הלאומי המוערך במאות מיליארדי שקלים. הכל לטובת המעסיקים, כמובן.

כעת הציבה ממשלת נתניהו על סדר היום הורדה של שכר המינימום וביטול ההפרשות הפנסיוניות של המעסיקים. התירוץ - "רק כהוראת שעה - ורק לשנה", בדיוק כפי שנאמר ב-1986 וב-1996. ההסדרות הודיעה שהיא מתנגדת נמרצות למהלך שייפגע בעיקר (אבל לא רק) בעובדים בעלי השכר הנמוך. בדיוק כפי שהכריזה ב-1986 וב-1996.

אפרים דויד

ריאיון עם עלמה גיסיס, נציגת ועד פעולה, מתוך הפודקאסט "גל חד"ש"

התאגדות עובדים בצל הקורונה

מהם יוצאים לאבטלת קיץ – זה בעצם חל"ת – מקבלים מכתב פיטורים לקיץ והולכים לקבל דמי אבטלה. זה לא קוטע רצף תעסוקתי, אבל מונע צבירת ותק, שיש לו חשיבות רבה במקצועות החינוך, הטיפול וההוראה. כמי שעבדה בחברה כמורה למוסיקה במשך כמה שנים, מעולם לא נספר לי ותק. הקורונה רק המחישה לי ולעובדים אחרים ביתר שאת את מה שכולנו מרגישים זה זמן רב – לא סופרים אותנו.

איך נראה תהליך של איגוד עובדי קבלן?

נתקלנו בקשיים כבר מההתחלה. ראשית כל, לא ידענו בכלל מה מספר העובדים, כי לא הייתה בירדנו רשימה. לא ידענו איפה נמצאים העובדים, ובהדרגה גילינו כל מיני תחומים חדשים בהם מעסיקה החברה עובדים. כמה מהעובדים אפילו לא ידעו שהם עובדי חברת מוסדות תרבות – עד כדי כך הקשר עם ההנהלה היה בעייתי. להגיע לכולם ולאגד אותם היה אתגר נוסף, שדרש עבודת שטח מאומצת והעברת המסר מפה לאוזן. קושי מסוג אחר הוא שאנשים מפחדים מאוד לדרוש את מה שמגיע להם. ככל שיש פחות ביטחון תעסוקתי, כך יש פחות ביטחון להיאבק על תנאים. כמו כן, לא תמיד הדעה של אנשים על התאגדות עובדים ועל מאבקים היא חיובית. מגיל צעיר אנחנו סופגים את המסר שצריך להיות בעד המעסיק ולהכיר תודה למי שמעסיק אותך. אבל ברגע שהעובדים נחשפו לפעילות שלנו וראו שאפשר להיאבק למען שיפור תנאי העבודה, הפחד התפוגג. כיום ברור לאנשים שהם צריכים להילחם למען הזכויות שלהם.

חשוב לציין שבמשך השנים כבר היו בחברה ניסיונות קודמים להתאגדות, שלא צלחו. ההתארגנויות הקודמות נקטעו בגלל שעובדים שהובילו את הניסיונות להתאגד עזבו. גם זה חלק מהבעיה – תחלופת עובדים גבוהה.

בסופו של דבר התגבשנו כקבוצה של מובילות ומובילים, והמשכנו להכניס עוד ועוד עובדים איתנו לצוות – כל מי שרצה לקחת חלק ולהיות פעיל. במשך שבועיים-שלושה קיימנו הרבה שיחות והתייעצויות עם העובדים, עם ההסתדרות וגם עם הארגון "כוח לעובדים". בסופן קיבלנו החלטה משותפת להתאגד דרך "כוח לעובדים".

רבים ממקצועות החינוך והטיפול המיוצגים בוועד הם כאלה שנתפסים כנשים ("צווארון ורוד"). איך זה מתבטא במאבק העובדים?

ישנם אמנם הרבה גברים שעובדים בחברת מוסדות חינוך ותרבות, אבל רוב התפקידים בחברה מאוישים בידי נשים ונפלים תחת ההגדרה של עבודות נשיות. באופן כללי, נשים נוטות פחות להילחם על הזכויות שלהן. אבל לעובדה שאנחנו קבוצה עם רוב נשי יש גם יתרונות. ההתנהלות בינינו היא שיתופית מאוד, וזה חשוב לנו מאוד. המטרה היא להיטיב עם העובדים והעובדות, ואני סבורה שתכונות נשיות כמו טיפול, חמלה, דאגה ועזרה הדדית רק עוזרות לנו.

כוועד, אנחנו לא מתנהלים כגוף שמקבל החלטות מעל ראשם של העובדים. אנחנו בקשר רציף עם העובדים וחשוב לנו לשמוע את קולם. לתפיסתי, זה חלק מאותם ערכים נשיים של חמלה ושיתופיות.

עלמה גיסיס, נציגת ועד הפעולה של התאגדות עובדי מוסדות חינוך ותרבות בתל אביב, התראיינה בחודש שעבר לפודקאסט "גל חד"ש של סניף חד"ש תל אביב. להלן חלקים מהריאיון העוסק בתאגרים הייחודיים שבהתאגדות עובדי קבלן, במקומן של נשים במאבקי עובדים ובהשפעה של משבר הקורונה. הריאיון המלא זמין להאזנה ביוטיוב.

לפני שתספרי על התאגדות העובדים החדשה, מה עושה חברת מוסדות תרבות וחינוך בתל אביב?

השם המלא של החברה הוא חברת מוסדות חינוך, תרבות ושיקום שכונות בתל אביב, מיסודה של הסוכנות היהודית בארץ ישראל. החברה היא מלכ"ר שמעסיק כ-3,000 עובדים בכל השירותים הקהילתיים בעיר, בשירות עיריית תל אביב. מדובר בעובדים המפוזרים ברחבי העיר במרכזים קהילתיים, במרכזי ספורט, בכריכות שחיה, במוסדות רווחה ועוד. החברה מעסיקה מגוון רחב של עובדים: מדריכי נוער, מטפלים בקשישים, מורים מקצועיים בתחומים שונים, עובדי מנהלה, עו"סיות ועוד. הציר המחבר הוא השירות לקהילה.

על רקע השבתת אירועי התרבות, ומאבק היוצרים והאמנים העצמאיים, אתם מנהלים מאבק כשכירים...

אכן, אנחנו שכירות ושכירים שמועסקים כעובדי קבלן. רובנו נמצאים ברקע ומתחזקים את מוסדות התרבות בתנאי עבודה בעיתיים, למרות שיש בינינו גם עובדים ותיקים שעובדים 20-30 שנה באותה משרה. חשוב לי לחדד שהמאבק אמנם יצא לדרך ב-15 במאסר, עם היציאה לחל"ת בעקבות משבר הקורונה, אבל הוא החל במטרה לשנות את תנאי ההעסקה שלנו שהיו בלתי-הולמים מאז ומעולם.

כעובדי קבלן, אתם עובדים עבור עיריית תל-אביב אך לא נהנים מתנאי ההעסקה של עובדי העירייה?

עינינו לא צרה בעובדי עיריית תל אביב, שחולקים איתנו מקום עבודה. יש להם ועד חזק ששומר על התנאים שלהם. לעובדים שלנו, לעומת זאת, מתייחסים כעובדים סוג ב'. זה מתבטא בדברים רבים – תנאים סוציאליים, יחס ההנהלה וביטחון תעסוקתי, למשל. במשבר הקורונה ראינו הבדלים גדולים מאוד בין שתי קבוצות העובדים. לדוגמא, עובדי העירייה חזרו מחל"ת שלושה שבועות לפנינו. דוגמא נוספת היא ההבדל במכתבי ההוצאה לחל"ת שקיבלנו.

מה היה ההבדל בין המכתבים?

עובדי העירייה קיבלו מכתב של חמישה עמודים, ואנחנו קיבלנו מכתב של שלושה משפטים. המכתב שאנחנו קיבלנו נחתם במילים: "אנחנו מקווים שתוכלו לחזור לעבוד בתנאים הקודמים". התחושה היא שאין עם מי לדבר – לא היה קשר עם הנהלת החברה, ועובדים רבים אמרו שלא קיבלו שום מענה כשניסו ליצור קשר עם ההנהלה. אלה הבדלים של שמיים וארץ ביחס כלפי עובדים בהעסקה ישירה לעומת היחס לעובדים במסגרת קבלנית.

איך הגעת לארגן את המאבק?

אני עובדת כרכזת מוסיקה במרכז הערבי-יהודי ביפו. בתור כרכזת אני מכירה את התנאים של המורים והעובדים. רבים

אסטרטגיה סוציאליסטית כיום

ב"מלחמת עמדות" ארוכת-טווח, אותה העלו הוגים כמו אנטוניו גראמשי וניקו פולאנזו. הוגים אלה צופים שלא ניתן להתחמק מרגע (או מרגעים) של שבר מהפכני בסדר הקיים.

גינדין ופאניץ' מציבים, לכן, את אתגר הארגון הפוליטי של העובדים במפלגה הדוגלת בסוציאליזם והמוכנה להתמודד עם מערכת יחסי הכוחות הקפיטליסטיים המגולמת במדינה כאתגר הראשי של האסטרטגיה הסוציאליסטית בימינו. כיצד תוכל מפלגה כזו להשתלב במדינה במטרה לבצע שינויים סוציאליסטיים אך בלי לעבור "סוציאל-דמוקרטיזציה" ומבלי להיכנע להגיון הקפיטליסטי?

לשאלה זו לא מספקים הכותבים פתרונות פשוטים. הם מצביעים על כיוונים חשובים, בהם הצורך של המפלגה לבנות קשרים הדוקים ופוריים עם תנועות חברתיות ועם התארגנויות עובדים. לדעתם נדרשת בנייה ממושכת של היכולות הפוליטיות של העובדים לארגן את חייהם ברמה המידית, ובמקביל -

למשל רפורמות משמעותיות במוסדות המדינה תוך הפיכתם למוקדים של תכנון כלכלי שאפני החותר ליעדים סוציאליסטיים ולשינוי סביבתי ארוך-טווח.

אנחנו, כשוחרי סוציאליזם ישראלים הפועלים במפלגה הקומוניסטית הישראלית ובמסגרות אחרות, עסוקים באופן יומיומי בשאלות דחופות כמו עצירת הימין הפשיסטי וסיום הכיבוש. דווקא משום כך חשוב, לדעתי, שנתודע לשאלות המעסיקות תנועות סוציאליסטיות בעולם ונתמודד גם עם השאלה: כיצד אנחנו יכולים באמת לחולל בישראל מהפך לעבר סוציאליזם. עלינו להתמודד באומץ ובכובד-ראש עם האתגרים העומדים בפני פוליטיקה סוציאליסטית בעת הנוכחית.

המאמר והקטעים הנבחרים מהספר, שתורגמו לעברית חברי הסניף, זמינים לעיון באתר מק"י. בעקבות הדיונים בקבוצת הקריאה, תתקיים ביום שלישי, 11.8, שיחת זום ציבורית עם פרופ' ליאו פאניץ'.

מילות רקע על הכותבים: סם גינדין התחיל את דרכו כפעיל באיגוד עובדי תעשיית הרכב הקנדית והגיע לאקדמיה בגיל מתקדם. ליאו פאניץ' היה ראש המחלקה למדע המדינה באוניברסיטת יורק, והוא העורך הראשי של כתב העת החשוב לחשיבה מרקסיסטית "הרג'יסטר הסוציאליסטי". בין כתבי פאניץ' שתורגמו לעברית - מאמר העוסק בגלובליזציה הקפיטליסטית, המבהיר שהגלובליזציה לא החלישה את המדינות אלא מתבצעת בידי המדינות עצמן. בספרם "The Making of Global Capitalism" (2012) ופאניץ' את תפקידה של האימפריה האמריקאית בעיצובו ובתחזוקו של הסדר הקפיטליסטי הגלובלי. בספרו "Renewing Socialism: Transforming Democracy, Strategy and Imagination" (2008), הצביע פאניץ' על הצורך לחדש את היכולת לדמיין עולם סוציאליסטי.

עמרי עברון

סניף מק"י ת"א עורך סדרת מפגשי קריאה ודיון במאמר "מעמד, מפלגה והאתגר של שינוי המדינה" שפורסם בשנתון "הרג'יסטר הסוציאליסטי" (2017) מאת הכותבים המרקסיסטיים סם גינדין וליאו פאניץ', ובקטעים מהספר שנכתב בעקבותיו, "אסטרטגיה סוציאליסטית כיום", שמהדורה חדשה שלו יצאה ממש בחודשים האחרונים. הספר דן בשלושה ניסיונות עכשוויים להתמודדותה של פוליטיקה סוציאליסטית עם אתגר תפיסת השלטון במדינה דמוקרטית: מפלגת סיריזה ביוון, עלייתו של ג'רמי קורבין לראשות מפלגת הלייבור הבריטית, וניסיונו של ברני סנדרס לזכות במועמדות המפלגה הדמוקרטית לנשיאות ארה"ב. כל הניסיונות האלה הובסו, בינתיים, ומציבים בפני הסוציאליסטים שאלות מורכבות בנוגע לאתגרים העומדים בפני אסטרטגיה סוציאליסטית במאה ה-21.

סם גינדין וליאו פאניץ' (צילום: ויקיפדיה)

צריך לומר שהספר איננו אופטימי במיוחד, ולא נועד

לשכנע מדוע פוליטיקה סוציאליסטית היא דבר טוב. הספר נועד למי שכבר מחויבים לסוציאליזם כפרויקט פוליטי מאורגן, ולבניית מפלגות אשר יוכלו להיאבק לתמורה מהפכנית ללא אשליות בנוגע לשינוי קוסמטי של "קפיטליזם אנושי" מצד אחד, וללא נאיביות אוטופיסטית שרואה בכל כוח פוליטי דבר מושחת, מצד שני. המטרה של הספר היא להצביע על האתגרים העומדים בפני פוליטיקה סוציאליסטית ולנתח אותם. ההשקפה של המחברים המבקשת לא רק להתנגד לסדר הקיים, אלא לשנות את המציאות מיסודה ולבנות חברה סוציאליסטית. לאתגרים אלה, טוענים המחברים, אין תשובות פשוטות.

בדיונים על ההתפתחויות העכשוויות של סיריזה, קורבין וסנדרס, מנתחים הכותבים כמה אתגרים עמוקים העומדים בפני אסטרטגיה סוציאליסטית לשינוי המציאות במאה ה-21: הם מדגישים את כוחו הגלובלי של ההון, שבכוחו להעניש כל ניסיון להצר את צעדיו עקב המחסור בכוחות פוליטיים דמוקרטיים מאורגנים בקרב העובדים והמעמדות העממיים. הספר מדגיש שחולשתו של מעמד העובדים איננה תולדה של פיצולו לעובדים קבועים ולעובדים בלתי-יציבים ("פרקרייט"), וכי מגוון בקרב העובדים אינו מהווה חולשה. מעמד הפועלים כעת גדול יותר מאי פעם ועומד לרשותו מגוון חדש של אפשרויות מאבק בהון. הבעיה נעוצה בקושי בהתארגנות פוליטית שתהיה מכוונת אל העובדים בדרישותיה וגם נטועה במעמד העובדים ומושרשת בחיים הפוליטיים היומיומיים שלו.

הספר דן לעומק גם בדרכים בהן קשורים כל מוסדות המדינה המודרנית באופן הדוק להגיון הניאו-ליברלי ולשעתוק של ההון. עובדה זו מציבה אתגר לכל רפורמה השואפת להתקדם בהדרגתיות לסוציאליזם. המחברים סבורים כי אין קיצורי דרך בסגנון של הפיכה שתנפץ את המדינה הקפיטליסטית בין לילה, מתוך ציפייה שבאופן ספונטני תצמח במקומה מדינה סוציאליסטית. הספר עוסק בשאלת ההתמדה

מדינה אחת או שתיים דילמת ביינהארט

שמו של העיתונאי פיטר ביינארט כבר מוכר לקוראינו. לפני כשנה דנו במאמרו שהתנגד לזיהוי בין אנטי-ציונות לבין אנטישמיות ("זו הדרך" מס' 16, 2019). ביינארט הוא אינטלקטואל יהודי אורתודוקסי, בוגר ייל ואוקספורד, שמוצא משפחתו מליטא וממצרים. הוריו של ביינארט היגרו לארה"ב מדרום אפריקה. אני מציין פרטים אלה רק משום שהוא מרבה להשתמש בהם כסממני זהות "תקינה", המאפשרים לו שייכות מהותנית למזרחיות מצד אחד ולג'ו סלובו היידישיסט, המנהיג הקומוניסט היהודי בדרום-אפריקה, מצד שני. ביינארט הוא אחד העורכים של הרבעון היהודי-אמריקאי המתקדם Jewish Currents שהוקם ב-1946 כעיתון קומוניסטי אך בשנות המלחמה הקרה הפך ליברלי יחד עם קהל קוראיו. בתחילת יולי פרסם בכתב עת זה ובמדור הדעות של "הניו-יורק טיימס" מאמר תחת הכותרת: "יבנה: הטיעון היהודי למען שוויון בישראל-פלסטין". המאמר עורר הדים בחוגים יהודיים בשמאל הליברלי בארה"ב ובבריטניה וזכה בתהודה רבה ובתגובות. ראיונות עם ביינארט התפרסמו מ"ג'קובין" השמאלי ועד "מקור ראשון" הימני.

לקוראים מהשמאל העקבי בישראל, הגיגיו של ביינארט על שתי מדינות או אחת אינם חדשים. חשוב להבין את תזמונם על רקע הקרע ההולך ונפער בין הדור היהודי הליברלי הצעיר בארה"ב ובין AIPAC, ארגון השדולה היהודית התומך בטראמפ וב"עסקת המאה" שלו, הכוללת סיפוח חלקים מהשטחים הכבושים. בעוד המסד היהודי האורתודוקסי הופך ימני יותר בדעותיו, חלקים ניכרים בקהילה היהודית הצעירה מושפעים מהמאבק הדמוקרטי והאנטי-גזעני בארה"ב וחלה בהם רדיקליזציה ביחסם לציונות. ביינארט וכתב העת שבעריכתו פונים אל ציבור זה. תזמונן המאמר מתבקש גם בשל סכנת הסיפוח בגדה, עוד לפני הבחירות הקרובות בארה"ב. הדיון הזה מהדהד גם בין אינטלקטואלים יהודים שמאליים בבריטניה ובאירופה, שהם חילוניים יותר ואנטי-ציוניים יותר. בארץ הדיון סביב בינארט הוא בת-קול של ויכוחים בין אנשי חד"ש, בל"ד ו-"ארץ לכולם".

במאמרו הנוכחי מספר ביינארט על השינוי בדעותיו שחל אצלו לפני כחודשיים, כאשר עבר מתמיכה בפתרון שתי המדינות לסכסוך הישראלי-פלסטיני לתמיכה בפתרון של מדינה דו-לאומית אחת. לפי ביינארט, תמיכה עיוורת בישראל הפכה עיקרון אמונה בקרב יהדות ארצות הברית, שוות ערך לאמונה באל. מי שמתנגד לישראל או מבקר אותה נתפס

ח"כ עודה: לבנו עם ביירות

"לבנו עם ביירות, בעוד היקפה של הטרגדיה הנוראית ממשיך להתגלות. תנחומים למשפחות ההרוגים והחלמה מהירה לפצועים", כך כתב יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש) עם פרסום הידיעות הראשונות על האסון שפקד השבוע (4.8) את בירת לבנון.

המפלגה הקומוניסטית הלבנונית התגייסה לעזרת הנפגעים ומשפחותיהם וקראה לחשוף את האחראים לאסון ולמצות עמם את הדין. הלשכה הפוליטית של המפלגה קראה לשלטונות לחקור את האירוע בצורה שקופה וגלויה.

כמשומד וכאפיקורוס. זהותו האורתודוקסית מאפשרת לו, לכן, ביקורת מבפנים על ישראל. חשוב לבינארט להדגיש בפני מראייניו את שייכותו היהודית פן יוחרם כ"אחר". הוא מדגיש את זהותו הדתית: הוא מניח תפילין ולומד דף גמרא יומי. את הפחד מפני הפלסטינים ואת הדה-הומניזציה שנעשת להם מסביר ביינארט בהשקפת עולם, שהושרשה בציבור היהודי, של ראיית העולם דרך "עדשת השואה".

הקביעון הטראומטי על השואה גורם ליהודים רבים לראות בכל מי שמבקר את ישראל או נאבק למען זכויותיו ואדמתו – אנטישמי, ואפילו נאצי השואף להכחיד את הקיום היהודי. רעיון שתי המדינות הופך לדעתו עבש, כשחוזרים עליו עשרות שנים בעוד מספר המתנחלים וההתנחלויות מוסיף לעלות. המנטרה של שתי מדינות, למרות שהיא לכאורה מתנגדת לכיבוש, כוללת בין תומכיה – נוסף על אלה הנאבקים באופן פעיל נגד הכיבוש – גם "שותפים לפשע" הדוגלים בה מן הפה ולחוץ. בפועל, יהודים אלה חיים בנוחות בישראל ובארה"ב ומשלימים עם הסטטוס קוו בשטחים, המשתנה תדירות לרעה. אני מניח שעם תומכי שתי המדינות ה"צבועים" כולל ביינארט גם את אלה שמנחה אותם האינטרס הדמוגרפי של שימור הרוב היהודי. ביינארט שואף לשנות את השיח בתוך המפלגה הדמוקרטית בארה"ב, מעבר למה שהתחילו לעשות ברני סנדרס ואלכסנדריה אוקסיו-קורטז, לשיח של שוויון-זכויות לכולם.

בינארט מעדיף את המושג "בית יהודי" על פני "ריבונות יהודית" (המושג האנגלי בו הוא משתמש, Jewish Homeland, חופשי מהקוננוטציה השלילית שנלווית ל"בית יהודי" בעברית בעקבות ניכוסו בידי בנט, פרץ, שקד וסמוטריץ'). תפיסת ישראל-פלסטין כ"בית יהודי" צריכה, לדעתו, להכיל גם לאומיות פלסטינית (טיבי: "מדינת-כל-לאומיה"), בעוד "ריבונות יהודית" פירושה עליונות יהודית מדירה.

ביסוד מחשבת ביינארט עומדת, לדבריו, השאיפה להקים תנועה יהודית חדשה למען שוויון מלא בין יהודים ופלסטינים. הוא מתכוון, כנראה, בעיקר לארה"ב, אך הוא מציין כי בישראל-פלסטין תנועה כזו צריכה להיות מונהגת בידי פלסטינים. ביינארט מזגוג אפוא בין ביקורת על תומכי פתרון שתי המדינות לאי-מחויבות לצורה ספציפית (פדרציה או קונפדרציה) של ריבונות משותפת. הוא גם מחשיב עצמו עדיין כציוני: "בעיניי ציונות פירושה לקדם בית-יהודי בישראל, חברה יהודית, מקלט ואף מקום לתחייה מחודשת של העם היהודי, אבל זו אינה צריכה להיות מדינה עם זכויות עודפות לישראלים על פני הפלסטינים". ביינארט מנסה לתת הכשר אקלקטי לדעותיו באמצעות סימוכין מדברי מנהיגים ציוניים שבתקופות מסוימות לא דגלו בריבונות יהודית: אחד-העם, "ברית-שלום", ז'בוטינסקי ובן-גוריון, מאנשי הממסד הישראלי (ריבלין) ומרבנים מתנחלים (פרומן) שלא דוגלים בהיפרדות. ביינארט מדגיש שהשקפתו אינה נובעת מעקרונות אוניברסליים, אלא מזהותו כליברל-יהודי מתפלל ומאמין.

אין לנו ויכוח עם ביינארט לגבי חזון של מדינה שכל אזרחיה שווים בפני החוק, ושלמה הזכות להגדרה עצמית אישית, תרבותית וקבוצתית. אשר לפתרון הסכסוך הלאומי, הדרך אליו עוברת במאבק עקשני נגד הכיבוש ונגד הסיפוח, נגד האפרטהייד ונגד הגזענות, למען דמוקרטיה, למען הפרדת המדינה מדתותיה כדי להבטיח חופש דת וחופש מדת, ובתמיכה עקבית במאבק העם הפלסטיני לשחרור לאומי ולמימוש זכותו למדינה עצמאית בגדה וברצועה, שירושלים המזרחית היא בירתה.

אבישי ארליך

ועדת חקירה, שהוקמה בעקבות פרסום התצלום, הובילה בסופו של דבר להתפטרות של ראש השב"כ ושל בכירים נוספים בארגון.

לדברי אוצרת התערוכה, נורית טל-טנא, "השפה הליבקית מתמקדת בעיקרה בדמויות, שאותן הוא 'לוכד' באקראי מתוך מבט בהתרחשות המתהווה לנגד עיניו". מבעד לעדשתו הביקורתית של ליבק הופך המצב של המקום ושל האדם לאמירה פוליטית נוקבת. יצוין שהתערוכה היא אחת הפעילויות האחרונות של בית הספר לאמנות "בסיס לאמנות ותרבות". ההנהלה הודיעה לפני מספר חודשים, ללא ידיעת המרצים והתלמידים, על סיום פעילותו כבית ספר לאמנות. עם סגירתו של בית הספר, שהתחיל לפעול במשכנו הנוכחי במתחם העסקים בהרצליה פיתוח לפני חמש שנים, תיסגר גם הגלריה.

תערוכה בגלריה בסיס לאמנות

השפה הליבקית מוסיפה לנשוח

תושב גבעתיים העלה לפייסבוק (30.7) תמונה של ראש הממשלה בנימין נתניהו. עוד באותו יום הגיע שוטר לביתו והורה לו להסירה בטענה שמדובר בהסתה – אף שאין לו סמכות לעשות זאת. כך חשף היומון "הארץ" (31.7). מדובר בתמונה המוצגת כעת בתערוכה של הצלם אלכס ליבק בהרצליה, בה נראה נתניהו מרים את ידו באופן העלול להזכיר הצדעה במועל יד.

שגיא הבר, בן 50, העלה את התמונה לעמוד הפייסבוק שלו בצירוף הכיתוב "מותג לדפ"רים". אחד הגולשים שנחשף לתמונה הודיע לו כי התלונן עליו למשטרה. חצי שעה אחרי התגובה – ושעה אחרי שהפוסט פורסם (והוסר בינתיים) – הגיע לביתו של הבר שוטר ממרחב דן שהודיע לו שעליו להסיר את התמונה באופן מיידי, משום שמדובר בהסתה.

הבר התווכח עם השוטר וטען: "זו הטרדה מצד השלטונות, איך אתה קובע שזו הסתה?". על כך השיב השוטר: "על זה שאתה שם תמונה של ראש הממשלה כאילו הוא נאצי". בתגובה הסביר הבר כי מדובר בתיעוד של ראש הממשלה, אך השוטר המשיך: "אני באתי להזהיר אותך. אתה לא חייב לומר דבר. הכל מתועד במצלמה. אתה רשאי להגיב. יש לך את הזכות גם לשמור את שתיקה. באתי להסביר לך מה פה קורה... אתה מתבקש להוריד את הפוסט, התמונה המקורית לא מעניינת אותי." יצוין שליבק צילם את התמונה שהבר העלה לרשת באסיפת הליכוד לפני כ-30 שנה. לאחרונה סיפר ליבק כי בעקבות תגובות שקיבל בזמנו הוריד את התמונה, אולם עתה, לקראת תערוכה חדשה של תמונותיו "יש מצב", בה מוצגים 24 צילומים משנות ה-80 ועד היום, פרסם אותה שוב. במהלך השנים עמד ליבק, מבכירי הצלמים בישראל ותתן פרס ישראל לצילום (2005), לא אחת במוקד דיונים משפטיים וסוגיות הנוגעות בהתנגשות בין חופש הביטוי לבין פגיעה בממסד הישראלי.

בשנת 1984 פרסם בעיתון "חדשות" את אחד מתצלומי העיתונות האייקוניים בתולדות המדינה, תצלום קו 300, שבו הונצח אחד מחוטפי האוטובוס קו 300 בעודו בחיים, לאחר שנחפס ונאזק, זאת בסתירה לגרסת השב"כ, שטען כי אותו חוטף פלסטיני נהרג בעת ההסתערות על האוטובוס. התצלום של ליבק הוביל לחשיפת התנהלותו השקרית של השב"כ.

נ"ע

לראשונה: ספר עדויות על

הכיבוש בדרום הר חברון

ספר עדויות בעברית על השלכות הכיבוש הממושך על האוכלוסייה הפלסטינית בדרום הר חברון יצא לאור לאחרונה. הספר, פרי עטו של פרופ' דוד שולמן, פעיל ותיק בתעאיוש – שותפות ערבית יהודית, הופיע תחת הכותרת "להיות חופשי – רשימות מדרום הר חברון" (הוצאת כרמל).

הספר פותח אשנב לחיי הקהילות הפלסטיניות בדרום הר חברון ולהתמודדותן הבלתי פוסקת עם המתנחלים, עם חיילי צה"ל, עם אנשי המנהל האזרחי ועם המשטרה. מצד אחד, זה יומן פעילות שנמשכה שנים רבות, ובו נרטיבים, חלקם דרמטיים, של רגעי סכנה ועימות, יחד עם תיאור מערכת היחסים שנוקמה בין רועי הצאן והחקלאים הפלסטינים לבין הפעילים. מצד שני, נדרש המחבר לנושאים הגדולים המתעוררים באופן טבעי במצב השורר בגדה שתחת כיבוש ישראלי ממושך – שאלת הרשע, מקורו וגילוי, משמעות החירות כתכונה המגדירה את האדם, ומהות האמת הנגלית בתנאי מאבק. שולמן עצמו ספג אישית מהרשע ומהאלימות הטמונים במשטר הכיבוש. הספר כתוב בנימה אישית, אך יש בו גם מקום לקולות נוספים: של פלסטינים ושל פעילי זכויות אדם ישראלים.

פרופ' דוד שולמן נודע ברבים, כאשר בעקבות זכיותו בפרס ישראל לפני ארבע שנים, הודיע שיתרום את כספי הפרס לתעאיוש. שולמן, מרצה ותיק באוניברסיטה העברית, נבחר כחתן פרס ישראל בתחום חקר הדתות בזכות מחקריו על התרבות והשפות היהודיות. הוא נחשב אחד מבכירי החוקרים של שפת הסנסקריט ושל תרבות דרום הודו בעולם.

על הקשר בין אקדמיה וכיבוש, אמר פרופ' שולמן בריאיון שהעניק לאתר "המקום הכי חם בגיהנום", במאי אשתקד: "האקדמיה הישראלית מביעה את דעתה והדעה שלה בדרך כלל נוטה לכיוון הדמוקרטיה ונגד הכיבוש והגזענות. אני לא חושב שהאקדמיה שותקת, היא אולי יכולה לעשות יותר. לפני שהייתי פעיל בתעאיוש כמו רוב חברי קיטירתי כשראיתי שדברים רעים קורים במדינה ולא עשיתי כלום. כשהגעתי לתעאיוש ראיתי איך קבוצות קטנות של אנשים עם מוטיבציה ואידיאלים ותחושת צדק יכולים לעשות שינוי. זה מה שנדרש גם עכשיו. אנחנו לא יכולים להסתפק בכתיבת מאמרים, זה רגע של משבר ואנחנו צריכים להיות ברחובות. להתגייס בהמונינו".

לחם, צדק ודמוקרטיה

סטודנטים הקימו מאהל

מחאה בגן העצמאות בי-ם

סטודנטים הקימו (29.7) מאהל מחאה בגן העצמאות שליד בית ראש הממשלה בירושלים. הדרישות של הסטודנטים הן: הפחתת שכר הלימוד, הרחבת קרנות הסיוע לסטודנטים במצוקה וגיבוש תכנית להחזרת הצעירים לשוק העבודה. מהתאחדות הסטודנטים נמסר: "בעיצומו של הגל השני, כ-400 אלף צעירים וצעירות מתחת לגיל 34 עדיין לא חזרו למעגל התעסוקה, חצי מתוכם מתחת לגיל 27".

סניף מק"י ת"א

אסטרטגיה סוציאליסטית היום

מפגש קריאה ודיון מקוון, בהשתתפות ההוגה

המרקסיסטי פרופ' ליאו פאניץ'

יום שלישי, 11.8, בשעה 20:00

פרטים והרשמה בעמוד הפייסבוק של מק"י ת"א

גל חד"ש - הפודקאסט של חד"ש תל אביב

פרק 14 - אשרי הגפרור: על המחאה בבלפור,

בהשתתפות העיתונאי והצלם אורן זיו

הפודקאסט זמין להאזנה ביוטיוב, בספוטיפיי, באפל מיוזיק,

בגוגל פודקאסט ובמיקס קלאוד

מענק ביבי

לחיזוק העיתונות השמאלית הלוחמת

מיליוני בתים בישראל מקבלים בימים אלה את "מענק ביבי", אותו מעניקה ממשלת הימין בניסיון לעצור את גל המחאה העשוי להפילה. רבים סבורים שניתן לעשות שימוש נכון יותר בכספים המיועדים לשמן את מכונת הצריכה הקפיטליסטית. מערכת "זו הדרך" קוראת לתרום ולו חלק מהמענק לחיזוק שבועון השמאל הלוחם ולסייע בהקמת המהדורה היומית המקוונת. ניתן לשלוח תרומה בשיק לפקודת מק"י, לת.ד.

26205, ת"א-יפו 6126102

"זו הדרך"

בכל הפגנה ובכל משמרת

"זו הדרך" מופץ במחאות הנערכות מדי שבוע

ברחבי הארץ. אלפים נחשפים למסריו בדבר שוויון ושולם. כדי להרחיב את מעגל הקוראים, נחוצים מפיצות ומפיצים נוספים, בייחוד במשמרות הנערכות בגשרים ובצמתים.

המוכנים להתנדב למשימה - הירשמו בבקשה (שם,

טלפון) בדוא"ל: zohaderekh@gmail.com

שלוש הפגנות נערכו במוצ"ש (1.8) נגד ממשלת הימין, בהשתתפות עשרות אלפי מפגינים – מול מעון ראש הממשלה בירושלים ובכיכר פריז הסמוכה, בגן צ'רלס קלור בתל אביב, ומול ביתו של נתניהו בקיסריה. מוקדם יותר באותו יום מחו רבבות בכ-300 צמתים וגשרים ברחבי הארץ, בעודם מניפים דגלים שחורים ודגלי ישראל. בהפגנה בירושלים צעדו יותר מ-15 אלף מפגינים, בהפגנה הגדולה ביותר מול מעון ראש הממשלה מאז תחילת המשבר. בין המפגינים היו רבים מפעילי חד"ש, מק"י והנוער הקומוניסטי, וכן יו"ר הרשימה המשותפת, ח"כ איימן עודה (חד"ש).

מרבית המפגינים התפרו עם סיום הזמן המותר להפגנה, וכ-200 מפגינים נותרו במקום עד סביבות השעה 2:00. הם פונו בכוח בידי המשטרה, אך ללא שימוש במכת"זיות (משאיות עליהן מותקנים תותחי מים) שהשימוש בהן בידי המשטרה בהפגנות קודמות ספג ביקורת. 12 מפגינים נעצרו במהלך הפינוי. בתל אביב הפגינו ארגוני עובדים, מובטלים ועצמאים בגן צ'רלס קלור תחת הכותרת "נאבקים על הלחם", ובתום ההפגנה צעדו מאות לכיכר רבין.

עינב בכר, יו"ר ועד העובדים במוסדות התרבות בחולון וחברת "כוח לעובדים" אמרה בעצרת: "רוב עובדי במוסדות התרבות בחולון, אנשים שמתחזקים את המושג 'עיר הילדים' נמצאים בחל"ת חמישה חודשים בלי שמץ של מושג מתי ואם נחזור לעבודה. אם הממשלה לא תיקח אחריות על המצב, כל מגזר התרבות יקרוס. למה הם מחכים? מה הם עושים בוועדות הכנסת? ואנחנו עוד מאוגדים בהסכם קיבוצי. יש לנו וועד. אבל מה אם מאות אלפי העובדים שלא מאוגדים? אתם יודעים כמה עובדים מאוגדים בישראל? פחות מ-30%. זה כלום. דווקא עכשיו מתחדד הכוח שלנו כקבוצה ביחד".

הפגינו נגד ביבי בארה"ב,

אוסטרליה ואירופה

המחאות נגד ראש הממשלה המואשם בפלילים, בנימין נתניהו, התרחבו בסוף השבוע לחו"ל. ישראלים ערכו ביום שישי האחרון (31.7) מחאה על גשר שער הזהב המפורסם בסן פרנסיסקו שבארה"ב, והצטרפו בכך למשמרות המחאה שנערכו בו-זמנית בכ-300 גשרים וצמתים ברחבי הארץ. בדומה למחאה בישראל, המפגינים החזיקו דגלים שחורים והתריעו מפני הסכנה שמאיימת על הדמוקרטיה הישראלית. הפגנות נוספות נערכו גם בניו יורק, בסיאטל, בבוסטון ובפלורידה. אף בסידיני הרחוקה שבאוסטרליה נערכה הפגנה נגד נתניהו.

"יסודות הדמוקרטיה הישראלית מאתגרים בידי ראש ממשלה שנאשם בשוחד. אנחנו, ישראלים אמריקאיים וגולים ישראלים, לא נעמוד מנגד", כתב מוביל המחאה בסן פרנסיסקו, אופיר גוטלזון, בפוסט שפרסם בפייסבוק. יצוין כי ישראלים המתנגדים לשלטון הימין הפגינו גם מול שגרירות ישראל בפאריס, בלונדון ובברלין.